

**ВІКТОР
КОРЖ**

**ОЧІ
ДОБРОЇ
ДОЛІ**

ВІКТОР
КОРЖ

ОЧИ
ДОБРОЇ
ДОЛІ

ПОЕЗІЇ

ПЕРЕВІРЕННЯ 04 СІЧ 2019

Дніпропетровськ «Промінь»
1978

Человек,
ревностно берегущий
в душе щедрую гамму
чувств — любви
и ненависти, радости
и печали, нежности
и мужества, — судьбу
свою назовет доброй,
ибо слово и действие
человека зависят
от силы и уверенности
чувств. Такова
стержневая мысль
стихов новой
поэтической книги
Виктора Коржа.

104 12.1

Основные ее циклы —
«Призывное речение»,
«Дерево объявлений»,
«Диалоги»,
«Голубиная почта» —
составляют
своеобразный
лирический дневник.

Художник
А. П. Деревянко

Пізнаю гострий смак життя —
не боюсь злої слави гурмана! —
з тишиною, з лихими громами
я святкую життя, мов дитя.
Незбагнений цей дивний смак! —
він шалений, солоний, вогненний,
він солодкий, гіркий, навіжений,
ще й пурхкий, наче в полі мак.
Спити щастя, сьорбнути горя,
доле, ти ще даруєш мені...
Одведи ж дистильовані дні,
дай їм смак бунтівливого моря!
Щоб я знав смак життя, а не присмак,
відчував сяйво дня, а не присмерк,
і не звідав пізніш каяття,
що життя святкував, як дитя...
Можуть душу навік отруїть
самовіхи потоки медові...
Тож чагуйте мене,
не спіть,
очі доброї долі!

СУРМИ НАШИХ ДНІВ ЗАГРАЛИ
НАД МАТЕРИКИ:
БІЛЬШІСТЬ СВІТУ ЙДЕ ЗА НАМИ,
МИ — БІЛЬШОВИКИ!
І ЦВІТЕ В ОГНИВІ НЕБА
ЗОРЯМИ ДОБРА
ЛІТОЧИСЛЕННЯ ЖОВТНЕВЕ —
ЛЕНІНСЬКА ДОБА!

КЛИЧНЕ РЕЧЕННЯ

ЛЕНІН І УКРАЇНА

(ораторія-пролог)

РЕЧИТАТИВ:

Досвідом жовтневого народу
кайдани рве людство —
вічність твоя, Революціє!

Думою Леніна
людству
відчинена брама свободи —
безсмертя твоє, народе!

Долі народів,
мов ріки,
в єдину зіллються —
майбутнє твоє, Революціє!

Реальність, а не декорація
братерства і рівності!
Революціє, твої декларації
світ оновили для вічності.

Славна земля життєтворчою
працею,
цвіт прапорів не зів'яне.
Революціє,
вічні твої декларації:
війна — палацам,
мир — народам,
земля — селянам!

РЕКВІЕМ ПЕРШИМ ХОРОБРИМ

Весняний гомін, гомін, гомін
пливе над сивим степом смерклим...

Тому, хто впав в борні за волю,
немає смерті!

Немає смерті!

Над вами — сонце,

сонце,

сонце

протуберанцями клекоче,

ви — волі вічні охоронці,

ви — наша совість,

наші очі!

Ясні, пророчі!

ХОР:

Дорогоцінну сторінку нетлінну
нині історія надивля:

Ленін думає про Україну,

Ленін турбується про Україну,

Ленін до серця її прихилия.

Мужньо народ виколисував долю
революційну навіки-віків,

звівся до бою за правду і волю,

сонце несли українському полю

лави сталеві

червоних полків.

Стали пліч-о-пліч брати-росіяни,

цвітом братерства день зазорів,

орди лихі бур'янами зів'яли,

це ж бо пломінко вогні засіяли

дії єдиної пролетарів.

Краю наш рідний, ти все пам'ятаєш,
зросту твоєму не визначить меж,
справою Леніна ти розквітаєш,
з прапором Леніна в космос злітаєш,
з ленінським словом в прийдешнє ідеш.

Хліб і метал, ще й снагу солов'їну
щедро плекає щаслива земля —
Ленін думає про Україну,
Ленін турбується про Україну,
Ленін до серця її прихилив!

Текли ручаї розвеснілої Волги,
пливла берегами задивлена Русь,
хиткого туману серпанок вологий
до палуби «Витязя» тихо горнувсь.

Огорнуті думами втомного плину,
з клумками, немов базаряни старі,—
додому, додому! — на рідну Україну
везли нас до батьківських хат матері.

Майово всі повнились гусями Волги
і чули, як десь Сталінград пломенів,
де ворог зламав свої чортові роги
і звідки Дніпро освятив віщий гнів.

...Все сниться той «Витязь», трудяга колісний,
шумкий наш човгун, найдобріший бурчун,
ще й чується пісня —

то день сонцевісний
мені ворожбує, щоб знов її чув.

Сидів фронтовик...

Видно, серце скорбило,
бо й погляд імлу шматував на стьожки,
на сірій шинелі цвіли одболіло
три жовтих пелюстки поранень тяжких.

Він тультську трирядку розвів малинóво,
і пісня над клекотом хвиль попливла,

і волзького окання ключове слово
журбі незбагненній дало два крила:

*Тих апрель, в цветы одетый,
а январь суров и зол,
он пришел с весенним цветом,
в ночь морозную ушел...*

І плинули схлипами легітні води,
смутились над нами німі матері,
і мов не солдат нас до пісні приводив,
а Волга сама чи її гусярі:

*Подари, апрель, из сада
нам на память алых роз,
а тебя, январь, не надо —
ты вождя от нас унес...*

Так чую я Волги задуму величну,
де піснею в душу мені проросла
ота непростимість жорстокому січню
і ніжність до квітня ясна, мов роса.
Ясен квітець,
в цвітінь одітий,
сміється світу
вічний квітець!

КЛИЧНЕ РЕЧЕННЯ

Речення прозора течія
вергає чуттів утаємничення,
ключиком чарівним одчина
сім замків, де істини освідчення.

Мов джерела, сходяться в одне
лірика душі, доби героїка,
зрушує мовчання крем'яне
речення, в яким — залізна логіка.

Ти — поет, і рук не опусти,
куй залізо слів до самозречення,
щоб на люди з чистим серцем йти,
істину ректи — творити речення.

Речень племінкіш не знаю я,
ніж оце: «Вітчизна-мати кличе!» —
речення могутня течія —
поетичне дійство таємниче...

Ще не дожив до мемуарних днів,
та згадую... (не згадувать не можу!):
ось я хлоп'ям у світ травневий входжу,
у рясноцвіт, що святом аж дзвенів.

В той тихий день скінчилася війна.
Казав сусід: — Це світова остання,
капут фашистам... підожди, ось станем
на ноги... Ти поглянь, яка весна!

Безногий, на візочку він сидів,
я і тоді вже вищий був за нього...
Він говорив: — Ось станемо на ноги! —
себе забувши, він за всіх радів.

Світ гомонів неспокоєм доріг,
цвіли сади, пах небокрай медами,
і, начепивши дядькові медалі,
я до сільради слухать мітинг біг.

Ридання й сміх...

В небесній слявині,
здавалось, й птиці віщо нам свистали:
«Це мир... це мир... це світова остання...» —
та віра досі ще живе в мені!

Ще не дожив до мемуарних днів,
та згадую...
Не згадувать не можу!..

СПОМИН ВЯТКИ.
ДІДУСЬ ТЕПЛО

Ні прізвища його не знаю,
ні імені...

Давно було...

Його я в згадках називаю
усміхнено: дідусь Тепло.

...Війна. І чорний репродуктор
новин тривожних не таїть,
і мама в черзі за продуктами
на ринку з ранку ще стоїть.
Ми біля неї,

ми — дрібнота:

малі сестрички,

менший — я,—

у ці засніжені широти
евакуйована сім'я.

Хліб важився тоді на грами —
такий повільний черги рух! —
і ми тулилися до мами,
до найтепліших її рук.

Дідусь поодаль так серйозно
на нас дививсь, борідку скуб:
«А деткам-то, поди, морозно? —
возьми, молодка, мой тулуп...»

І зняв дебелого кожуха,
очима добрими сяйнув,
і нас, закушканих по вуха,
хутром кошлатим огорнув.

Дідусь до мами усміхався,
геть сивий, наче лісовик...

«Пусть греются,
не сомневайся! —
я вятич, я к зиме привык...»
Ми грілися і видихали
чекання паморозь тремку,
лихі вітри для нас втихали
у хутряному теремку...

І ось я знову в тім засніжжі —
майнуло тридцять з лишком літ,
а в пам'яті —
вчорашньо-свіжі
слова, що мовив добрий дід:
«Мы потому по сто годочков
живем, что нам не жаль тепла...»

Він жив сто літ.
Я знаю точно! —
душа ж його з вогню була!

ГОНЧАР
ПРОМОВЛЯЄ В ООН

Примружились панове, як слово взяв Гончар,
мо' скаже що біблейне,
нейтрально-асамблейне...

Такий звичайний голос спокійно зазвучав,
але у тому голосі було щось особливе.
Тремтїть, колонізатори! —

це слово взяв народ,
що розтрощив імперії муровану в'язницю,
і ствердив в цілім світі віків сонцеворот,
і засвітив свободи немеркнучу зірницю.
Тремтять колонізатори — навідліг правда б'є,
по лігвищах расистських —

вогонь прицільних залпів,
Олесь Гончар говорить — і відгомін встає
з вулканового клекоту

гвіней, преторій, замбій.
«І звідки його сила, і звідки його міць? —
вовтузяться панове і глипають, мов сови, —
що в негучному голосі пророчо так гримить
і лунко так відлунює, аж судним стало слово?»
А в нього вище право судить недолі світ,
бо чує серцем досі,

як йдуть крізь час і простір,
крізь згарища-пожарища несуть травневий цвіт
народам поневоленим брати-прапороносці.
Дніпро йому озвався і шепіт рідних нив,
коли він вирок віку в обличчя кинув панству,
і знав, що прапор правди в бою не може впасти,
і рідний край далекий до сонця прихилив.

БІЛОРУСІЯ.
МЕМОРІАЛ «ПРОРИВ»

На мармуріobelіска
вичитую імена...
Блискавка креше близько,
грому далека луна.
Мужні герої прориву
устами безсмертників знов
п'ють несподівану зливу
за вірність і за любов.
Чорна земля про те знає,
знає зелена трава:
де полягли партизани,
грудочка кожна жива.
Над ними стоять в дозорі
суворі дуби-мовчуни,
і світять над ними зорі
першої величини!

ПЛАЧ ПОПЕЛЮШКИ

На карті світу
білих плям немає — є чорні плями...
чорні-чорні плями...
дим крематоріїв
розвіявсь над полями
давно-давно...
Плуг досі підіймає з глибин землі
крик Попелюшки: «Мамо-о-о!»,
жалоби цвіт щоразу світ проймає...
На карті світу білих ~~плям немає!~~

I.

Кликатимеш зорепадом там,
на калиновім мості,— не прийду,
кликатимеш зорепадом, знаю:
зорі тобі підвладні
в чорно-глухій високості,
не відаю, як одлюбилось,
що не прийду... Так, не прийду!
Більш не прийду!

Сумно нічого не відать,
знаю, чого одлюбилось,
пахне з левади любисток,
ніч на калиновім мості...
Знову прийду — на біду
кликатимеш зорепадом...
Доля на спаленім мості
плаче, що літо втопилось,
кликатимеш зорепадом —
сич закричить у саду —
знову прийду, ніч пережду,
давні стежки знайду...

Коні іржатимуть з лугу,
з давнього берега,
з лугу, лунко іржатимуть коні,
з берега коні,
з лугу...

тіні шаленої ночі
на зававнілім сліду...

II.

...так і стоїш ти
з дитям на руках,
мадонна в одежі немодній,
з дитям на руках
при дорозі стоїш,
що геть заросла лободою...
Дороги нема — глуха лобода,
сивий пил, лобода —
дороги нема,
тільки ти все стоїш
з дитям на руках,
просто неба стоїш,
мовчазна, як зоря,
у квітчастому платті зоря,
з дитям на руках,
мадонна прощання —
барвінок в очах,
все стоїш при дорозі,
котрої нема,
поросла лободою —
дороги нема! —
та стоїш ти при ній,
Оксано...

На фермі щодня,
від зорі аж до смерку,
на фермі, як вичахне день
аж до смерку,
бідони важкі
твою днину доп'ють
до краплини, як смеркне,

мотоцикл загуркоче,
як тиша впаде,
син Степанко приїде,
як вичахне день,
син Степанко — твій світ,
твій мужчина, твій спів,
серця спів великодний,
Степанко — наш син,
твій і мій! —
мій — лиш тиждень,
твій — всі ці літа,
немовлятко Степанко —
мужчина, наш син
знов приїде на ферму
додому тебе повезти,
син приїде
тебе повезти до зорі,
що розквітне на завтра,
тебе повезе у поля
син Степанко,
як тиша впаде,
і як морок впаде,
і народиться місяць в серпанку...

При дорозі, якої нема,
при дорозі,
де пил, лобода,
при тій нашій дорозі прощання,
котрої вже й в світі нема,
його спиниш і скажеш:
«Побудемо тут,
хоч хвилинку побудемо тут,
помовчімо ось тут,
де нас бачить твій батько,
отак помовчім,
як мовчали тоді наші долі,

ось тут
я стою із тобою, дитям, на руках,
тут стою я з тобою,
тримаю тебе на руках,
тут стою, як тоді попрощалась...»

III.

...розповім, як не стало мене,
як настала ця ніч,
котрій краю не буде,—
така люта ніч! —
це тобі і дорослому сину
про себе і ніч розповім,
як немає мене
і ніколи не буде повік
ані з вами, ні з людьми —
про все розповім,
як довіку не буде мене —
розповім,
бо не стало мене —
ніч настала...

...їхав танк, грім заліза,
напроти — вогонь,
і позаду — вогонь,
все навколо — вогонь,
їхав танк — скрізь вогонь,
грім заліза, земля, як вогонь,
їхав танк, наче трактор,
а в небі — вогонь,
танк — мов трактор,
вогонь — мов земля,
що родилась з огню,
їхав танк, наче трактор,
кожух із броні,—

то не трактор, а танк,
грім заліза, вогонь
і нас троє в пекельному брані:
ти, Степанко і я,
ви зі мною були
в тому пеклі —
і ти, і Степанко...

...танк розчавив ворожу траншею
і вповз на горбок,
і розчавив гармату,
такий лютий рев! —
все довкола — вогонь,
танк розчавив й вогонь! —
рев і стогін, і дим —
все розчавив й змішав
небо й землю, і дим
був його полум'яним лоном...

...раптом —

спалах й пільма,
і така тишина,
що почув, як тендітні пелюстки бринять
в яблуневім повітрі,
у нашім саду,
у саду нашім тихім
така тишина,
я немов народився,
бо спалах й пільма
сад явили мені,
світанкове село,
нашу хату
і яблунь завітчаний сон —
то була тишина,
щоб я чув дзвін крові,—
дощ кривавий так рясно,

так буйно дзвенів
на гарячу залізну підлогу...

...так як зірка скотилась,—
не стало мене,
як спекотного літа
всиха джерело,
так як хмара на ниву
спадає дощем
до краплини,
як зірка згасає в пітьмі,—
так не стало мене —
ніч настала...

IV.

...розповім, як я є,
повсякчасно, навік,
розпорошений в землях і водах,
як з тобою й з Степанком,
існую всякчас
і довіку на світі перебуду...

...ти йшла з поля,
натовлена і мовчазна,
крізь журбу повоєнного літа,
журавко моя,
ти йшла з нашого поля,
з дороги,
якої нема,
ще чекала мене,
виглядала зі снів
повоєнного літа —
безмовна журба
на вустах твоїх шерхла
од вітру...

...я дощем впав на плечі твої,
на уста
та на груди тугі впав дощем,
схлипом хмар,
впав на плечі й уста,
як ти з поля ішла,
і мільйонами крапель
тебе цілував,
схлипом зливи
тебе обіймав-милував,
ти втікала од мене — дощу,
шепіт мій
за ніщо був тобі — ти втікала...

...став я вітром потому,
і плаття твоє,
що гойдалось на дроті
у нашім дворі,
у дворі нашім тихім
я торгав, гойдав,
ставши вітром,
краплини дощу я сотав із тканини,
сушив себе — дощ, бо хотів
бодай пахнуть смагою твоєю, вогнем
твого тіла —
жорстоко спивав сам себе,
ставши вітром,
зникав, даленів, одлітав
на край світу, обнявшись з вітрами...

...лиш до хати не входжу —
світлиця твоя
завжди світла хай буде,
не входжу — боюсь
твій потьмарити день,
зажурити тебе, і не входжу —

світлиця твоя
хай не зна смерку ночі моєї...

На весіллі Степанковім
світлих очей не смуги,
на весіллі, на святі
продовження роду очей не смуги,
не смуги свого серця
мовчанням моїм
і моєю відсутністю в хаті лункій,
не журися, Оксано, сльози не зрони,
коли голови схилять
заручені діти, не плач,
величай їхню долю, сама не журись,
що не мовлю я
батьківське слово своє
на тім святі,
я словом твоїм озовусь в мить урочу,
бо їхня любов воскресла
нашу ніжну любов голубину...

...так з тобою й з Степанком,
і з людьми отак,
розпорошений в землях і водах,
я існую навіки реально, як день,
хоч не стало мене — ніч настала...

Кликатимеш зорепадом
там, на калиновім мості,—
не прийду,
на калиновім мості доля оденилась,
кликатимеш зорепадом, знаю:
зорі тобі підвладні
в чорно-глухій високості,
я ж не прийду, вже не прийду —
тіні шаленої ночі на задавнілім сліду...

УДОВИНА БАЛАДА

Співала жінка у степу,
луна спливала,
вечірню пісню ту струмку
зоря спливала,
співала жінка у степу
про серця вроду,
багряний вечір ніч сліпу
на шлях виводив,
співала жінка у степу:
— П'є голубка з голубом
синє небо з кадуба,
дрібно капає вода,
срібно долу падає.
Як побіля кадуба
тінь майнула яструба —
стала чорною вода
пóлуденя ясного.
Прощавайте, радощі,
прощавайте, любощі! —
із журбою вікувать
невтішній голубоньці.
Ой, синіє сон-трава
біля того кадуба,
голубонька-удова
проклинає яструба.
Не ридає гордая,
ясну днину згадує,
як пила із голубом
синє небо з кадуба...

БАЛАДА ПРО ЧЕРВОНЕ КРУЖАЛЬЦЕ

Як одходили наші з боями —
на півнеба вогненне крило! —
розпросторе село Забуяни,
як цятинка, на карту лягло.

І його на тій карті строкатій
розпізнати ніяк не змогла б
тітка Ксеня (у неї в хаті
розмістився армійський штаб).

Тільки так мудрували днями
командири в кімнаті тісній,
що світилось село вогнями
на тій карті, в цятиночці тій.

Погукавши мужчин вечерять,
пригостивши їх, чим було,
на мальовану карту ще раз
тітка глянула: — Наше село!

І поблідла: хіба не межа це?
далі скорбна дорога лягла? —
і незчулась — червоним кружальцем
Забуяни свої обвела.

Старший хмурих опісля брови
(вгледів коло!) й озвався не враз:
— Не триматимем оборону,
виступаємо завтра... Наказ!

Ледь сяйнула світанна зірниця —
рев моторів озвався з доріг,
тітка Ксеня, як здавна годиться,
провела постояльців своїх.

І, обсіпана цвітом вишні,
все дивилася їм услід.
«Вам видніше... авжеж, видніше!» —
похилилася до воріт.

І не знала: з доріг дрижачих
мимо згарищ і чорних руїн
даленіло червоне кружальце
в травень зоряний, на Берлін...

БАЛАДА НЕПОДОЛАНСТІ

За розпорядженням хупти пам'ят-
ник Че Геварі знятий і надісла-
ний на переплавку...

Гей над Чілі
з лігва ночі
чорне марево тече...
Виром магми піч клекоче,
тіло бронзове пече.
Полум'я сліпим мечем
навпіл атоми січе,
язицюрою гадючою
сичить в очі:

— Лячно, Че?

А він — вітром,
ярим вихором,
жаром віри,
буйним ви роком:
— А вогню додайте ще!
Та вогню додайте, скнари,
мені ж треба аж над хмари
стати віщим вогнищем!

А він — громом:

— Ще вогню!

Ще! — скаженого,
горильського,
все одно я не горітиму —
вас спалю, як порохню!

І німіє хижа хунта,
позументна, черевата,—
поповзом до схову хутко,
бо у тебе — Че Гевара.

Сокіл волі, лицар «Гранми»
лушко б'є в набат заграви.

Гей над Чілі
з лігва ночі
чорне марево тече...
Не закрий заграви тінню,
не сховай катюгам тім'я —
б'є в набат заграви Че.

ЧЕСТЬ ЯБЛУНЕВОГО ЦВІТУ

Цвітінь дерев скипіла,
шелеснула, пахка́,
повз залишки склепіння
поміщика Гнатка.

Останній з його роду
злотопогонний князь
через босфорську воду
світ за очі подавсь.

А сад оцей фамільний,
цей яблуневий храм,
світінням крил фламінго
зостався квітнуть нам.

Літа одвирували —
і в щасті, і в біді —
з старими деревáми
дерева молоді.

Агов, бездомний князю,
про віку каламуть
десь баєчки розказуй! —
а яблуні цвітуть...

На вічну честь цвітіння
гримить вітрів оркестр,—
і грузне в тьму склепіння
напівзотлілий хрест...

БАЛАДА
ПРО ОСТАННІЙ ЖАРТ

Бондар, дід Леонтій, ліг у землю,
відтепер всі дні його — історія...
Відвезли у місто до музею
жовкле фото й повний бант «георгія».
Ще ж недавно майстрував він бочку,
в черево її надсадно кашляв,
жартував, що силу парубочу
вже не воскресить й солдатська каша.
«Щоб оце взяли мене до війська,
чи спромігся б вилізти з окопу?» —
і на землю сторожко дивився,
наче чув, як є, її глибоку.
А старій казав: — Останнє літо,
чує серце — віку мого трішки,
може, здумаєш дрібненькі сльози лити
по мені — то матимеш ось діжку...

Тим хрестам музейним колисати
і святить про нього будній спомин...
Бочка притулилася до хати
чи води, чи сліз до краю повна.

Коли над степом мла спадає
і тиша сіється німа,
земля спогадує прадавнє,
усіх, кого давно нема.
Вона, як мати, пам'ятає
обличчя, рідні імена,
хоч кожна доля пролітає,
мов зірка: спалах — і нема...
Вночі їй бачиться далеко —
аж відки не бува вістей...
Безсмертній матері нелегко
чекать дітей — втрачать дітей!
Чекать дітей — втрачать дітей...

ОДА
НАТОМЛЕНИМ РУКАМ

Знов вечір прудкий,
вороний, наче кінь,
видіння дитинства вертає:
дід Дорош
«Історію древніх віків»
повільно гортає.
Там Зевс-громовержець,
там свита його —
граційна небесна еліта...
У дідовім зорі — лукавий вогонь,
ним дума зігріта:
«Відомо — боги!
Небозводу пани,
утішні — не відають муки...
Ніколи не знали роботи вони,
навіщо їм руки?
Навіщо, питаю?
Чим красен наш день,
вони ж бо не втямлять ніколи,
бо ми живемо на землі між людей...
в руках наша доля!»
...Плането людей,
добра доле моя,
тяжіння твоє не зборов я,
святиться роботи суворе ім'я —
зернина здоров'я.
Років рокітливий
гончарний круг
м'яв душу мою, наче глину,

ти полум'ям серця
і втомуо рук
в мені народила людину.
О міфи! —
уяви хльостких батогів
колиска ласкава! —
печальна безрукість
античних богів
каліцтвом лякала.
Відтоді щемить
ненатомлений м'яз
таким невтухаючим бодем,
лунає роботи
буденне ім'я
людинним паролем.

Лиш руки нащадкам
всі сплатять борги
під небом несмеркким,
і заздрять
прекрасні античні боги
нам, смертним...

БДЖОЛА
НА РОБОЧІЙ ДОЛОНІ

Металурги ідуть на зміну,
диха інеєм ранок зимній,
і небес глибина бездонна —
пурпурова, мов кратер домни.

Сніг, неначе крохмаль рипучий,
твердість кроків тихо одгучує,
і вирує робоча вулиця
невнокоюм весняного вулика.

Щось бджолине є в злеті на зміну —
аж мені добрий спомин зринув.
...Вже у місті серпанок квітня,
а в трамваї по-зимньому вікна.

Чоловік смагловидий, чорнявий,
тишком-нишком вікно одчиняє.
Все, одначе, кондукторка бачить:
— Хто знайшовсь там такий гарячий?

— Не гнівiться,— поглянув на жінку,—
зачиню... Лише випуцу бджілку.
У вагон, бідолашна, влетіла...
Ну, на волю! Роби своє діло!

І запахло з весняного пругу
медоцвітом зеленого лугу,
до шорсткої долоні приникла
золотава весни крапелька.

Мабуть, чулось малій трудівниці
рідне щось в тій крицевій правиці...

Я дививсь на широку долоню —
бачив всю його світлу долю,
бачив чіткість глибоких ліній —
карбування трудів багатолітніх.

Він всміхнувся: — Лети, полонянку!
і вагон зачинив: — Порядок!

...Металурги ідуть на зміну —
завеснілося небо зимнє.

Чую в людях, що йдуть неквапливо,
гідність праці, її вічне диво,
чую хист тих долоней грубих —
гнуть підкови й красу голубить.

Завеснілося небо зимнє —
металурги ідуть на зміну!

За революційні заслуги ветеранові вітчизняної металургії — заводу імені Г. І. Петровського, колишній Брянці — надано право скликати робітничі зміни традиційним гудком.

«Ти чого це розспівався? —
тиша шупкається. — Цить!
Та ще басом-небогласом,
місто ж спить, ще міцно спить...»

А завод гуде-співає,
геть неспокоєм кипить,
ранню зміну зазиває,
виглядає гожу мить.

Ось вони ідуть лавинно,
сталетворці... Гідний крок
мимо вічних смолоскипів,
де цвіте безсмертна кров,
а над ними — лунко лине
струмом вранішніх думок,
гуком молодості зміни
незатишений гудок.

Крочать лави робітничі.
— Легендарна Брянко, ми
вдосталь маєм в м'язах гарту,

бо куєм стальні громи,
ой Петровка, наша Брянко,
нас завзяттям обійми,
голос твій не дзенькіт-брязкіт,
голос твій — це клич сурми.
Мужніх він позвав до сонця —
аж відлуння світове,
славній гвардії на зміну
наймужніших нині зве,
голос ратний не вгаває,
у нім — полум'я живе,
любій пісні одкриває
серце місто трудове...

«Ти чого це, ти чого це? —
тиша шушкається. — Щó ти?»
Ах ти, типо-шепотухо,
знов тобі твої дрімоти?
Голос Брянки не вмовкає:
«До роботи! До роботи!» —
і на цілий світ немає
милозвучнішої ноти!

як в сивій селянській хатині
засвітилось
вольфрамове сонце добра.
А було! —
коли викресав день блискавицю
і гойдавсь білий світ
на ревучих вітрах,
спалахнула крилом
вередливиця-птиця,
запручалась зигзицею
в сизих дротах.
Щоб приборкать її,
взяв юнак інструмент нехитрий
і на щоглу ажурну здійнявся —
аж ген в небеса...
Розкажіть, ветеране,
чи легко стихію скорити,
щоб на тлі хмаровиння
у світі воскресла краса?
Дика птице,
авжеж, ти приборкана, птице,
надсуворого досвіду серцю дала, —
заструміла ген-ген
тихим стогоном криці,
лиш на скронях сія
срібний відсвіт крила.
Скільки тих теплостанцій! —
Придніпровська остання,
тут — якір,
корінь тут, диво-корінь —
ветеранова людяна шир.
Срібна птиця летить,
креше сонячні знаки —
кличе юних
в людський крутовир.

Над усі найсвятіші святині,
 щоб душею ніхто не осліп,—
 найдорожчі, красою єдині:
 рідна Мати і чесний Хліб.
 Цілий світ нам дарує Мати,
 Хліб його береже день при дні...
 Як же маємо їх шанувати,
 неповторних — вони ж нам одні! —
 рідна Мати і чесний Хліб.

Бачу перше пожнивне свято
 в повоенних голодних роках:
 в світлій хаті усміхнена Мати
 з паляницею на руках...
 Рідна Мати і чесний Хліб!
 Як тримала вона смагле диво,
 як їй радістю очі цвіли:
 «Ось і нива наша вродила! —
 дожили, дожили, дожили...»

Рідна Мати і чесний Хліб!
 І зчерствілим шматком гордувати
 не посмію... не тільки за страх,
 що мені не простить рідна Мати
 з чесним Хлібом на втомних руках,
 а й за совість одвічного свята,
 що нам зріє в щедротних степах...

Рідна Мати і чесний Хліб —
 над усі найсвятіші святині,
 щоб душею ніхто не осліп,—
 вічно і нині, вічно і нині!

ЗИМА

(з Миколи Палькіна)

1.

З найтоншої і сріберної пряжі
грудневі ніжно зіткані пейзажі,
вони найбільш привабливі мені
при місяці в досвітній сьйвині,
коли сніжини в тиші ледь гучать,
мороз ясним прозором перелився,
і повні таємничих давніх чар
засніжені поля і перелісся.

2.

Над білими верхів'ями беріз
мороз гаптує місяцевий зріз.
Та дзенькнуло залізо мерзлим зиком,
і вся одразу таємничість зникла.
Порипує попід ногами сніг,
чистісінький, без жодної помарки,
і голоси,
 й жіночий теплий сміх
несуть на ферму говірки доярки.

3.

Вони чи не найпершими слішать
до клопотів своїх й себе смішать,
щоб жартом одігнать морозу скипень,
та ось і полози озвались скрипом,

і фортає чимдуж гарячий кінь
на вигині крутого повороту.
За річкою в вікні вогню цвітінь,
ген ще і ще... виспівують ворота.

4.

Під небом паленющої зими
біляві ворохобляться дими,
і пахне свіжовипеченим хлібом,
і квашениною, й студених відер схлипом.
Між тим рум'яний ранок молодий
синичим свистом розбудив осику,
і зринула блакить дзвінких годин,
землі снагу даруючи велику.

5.

В березняку,
де сяйво розлилось,
немов з-під снігу появилсь лось,
йому аж очі мружить насолода,
смакує сіно і тамує подих.
Та ось, здійнявши роги, геть припишк,
тремтливі віти наслухає нишком,
здаля на нього дивиться лісник,
і на вустах йому цвіте усмішка.

6.

В'юнливий шлях і ковдра снігова,
я чую: дзвоник близько деь співа,
перерва зараз розпочнеться в школі —
відлунить аж в зав'юженому полі.
П'ю пахоці з морозного ковша —
благословенні пишні руські зими!

Сніги глибокі впали на озимі,
і радістю проймається душа.

7.

Цих свіжних днів такий крилатий лет,
і для сівби надійний реманент
меткі механізатори готують,
вони весну, як кажуть, серцем чують.
Горнилом пломеніє кожна мить,
і кузні дзвін летить в прозорі висі,
десь в онімілім лузі погримить
і завмирає в дальнім переліссі.

8.

День одгорів жариною в труді,
до клубу поспішають молоді.
А що старі? Яка їм світить втіха?
Невладна в домі самотинність тиха! —
хай шаленіє хуга снігова —
екранів цвіт блакитний не зав'яне,
для них весь вечір Зикіна співа,
і входить в хати Ларіна Тетяна.

9.

І знову ніч. Поскрипує десь сніг,
баян стихає,
замовкає сміх,
лиш на мосту злились в обіймах двоє
в єдину тіль жагою молодюю.
Та врешті розійшлися і вони,
відлуння кроків тишину музичить,
і гаснуть в вікнах трепетні вогні,
вертаючи речам всю таємничість.

10.

З найтоншої, ясної наскрізь пряжі
грудневі рясно зіткані пейзажі —
і тишина, скрізь дивна тишина,
і місяць вповні, й ночі глибина.
Тополя спить струнка і тонкостанна,
в чарівнім сяйві береги ріки,
і на душі моїй зорінь світанна —
до ранку! На добраніч, земляки!

БАЛАДА
ПРОФЕСІЙНОГО БОЛЮ

Знаю — знову і знову серце моє проситиме
з вереснем повітатися, з вечором, що повість,
як сидів я допізна

за червоним столом президії
в клубі колгоспному, свята осіннього гість.

Доки вручались грамоти, премії, вимпели,
доки гучали негучно вдячні слова,—
сивими зорями очі далекі впливли
з-під празникової хустки, що мріла,
як синь степова.

Жінка... два хлопчики поруч, певне, онуки,
в зморшках обличчя смаглого — здимілі дні,
тихо вона сиділа,

до серця приклала руки
так обережно, наче вони скляні...

Гойдав здаленілу стелю оплесків вітер —
величали ударників,

незрушно сиділа вона,
руки до серця притисла,
мов боялася їх розбити —
єднала уста і очі усмішка ясна.

Вродливилось їй обличчя

ссяйвом величчя простого,
ще й ордена тепле сяєво
на руки предивні лягло,

вже після свого виступу
спитав про неї парторга
і знітився, почувши пояснення його.

«Руки? Ну, як сказати...
то, бачте, ознака професії...
Ївга Неділько, доярка... ходила в передових...
авжеж, писали газети... нині на пенсії...
професійна хвороба доярка,
відгоміння турбот трудових...»

І лунко мені озвався
дійниць світанковий передзвін,
і в музиці тій поставала
людей вогнева чистота,
і стеля була над ними натомість неба поезії,
бо вірші якісь календарні з гасел самих читав.

Одлітані птиці, руки! Німо вчарований ними,
їхав районним газиком
крізь пасмуги вітру й дощу
і думав: нашому брату з поетичної ниви
натомленими руками біль не завадило б чуть...

Знаю — знову і знову серце моє проситиме
з вереснем повітатися, воскресити собі,
як сидів я допізна
за червоним столом президії,
як у серці озвався вперше професійний біль.

ГРАД

Як змій-удав, скрутилась хмара чорна —
звелась гора на грайво врожаю,
житами покотився вал жалю,
полин овіяв хліборобські чо́ла.
Бринів у тиші тоскний дзвін колось,
обличчя темнявіли видом неба,
«Ой, горонько, ой, горенько, не треба!» —
земне мовчання скриком зайнялось.
Град уперіщив, крижаний сікач,
щоб столочити цвіт у в'ялий мотлох,
в зелений прах, в затуманілий морок
повергнуть все — землі на тихий плач.
Село принишло, тільки малюки,
як ластів'ята, збившись докупи,
кричали дзвінко: «Кру́пи, кру́пи, кру́пи!» —
ловили град в цеберки і миски.
Ошмаття хмари вітер десь поніс,
в степу сльоза грози стікала чиста,
лише червоні очі будячиська
пожежно глипали на той страшний покіс.
Чоловіки, як звані на війну,
посходились, за обрій надивлялись,
і пошепки жінки перемовлялись,
щоб не сполохать думу рятівну.
Світ-рясноцвіт відроджувався знов,
бо озивалась мужня вдача степу,
здіймалися до сонця ніжні стебла,
як хліборобська віра і любов.

Над вечірньою Сурою
пахощі землі сирої,
сизі хащі нехворощі —
млосько пахне нехворощ...
Сіється дрібненький дощик —
хороше, коли йде дощ!
Хороше, коли до неба
горнеться душа землі!
А у нас робота дровня —
ми саджаємо дерева,
ніжні яблуні малі.

Корінцята в свіжих ранах...
«Перетерпіть, вже на ранок
легше, легше стане вам!» —
так ми саджанцям говорим,
я, і прапорщик Григорій,
і Олекса-сталевар.
«Перетерпіть —
стапе легше,—
тихо бубонить Олекса,—
я сьогодні навіть лекцій
одцурався ради вас...»
Усміхається Олекса:
«Хай над нами листя ллється,
хай зеленим виром ллється
листя молоде всякчас...»
Що за диво ця робота —
грунт копати!..

«Заспівуй, рого!» —
це Григорій...

Мужня врода:
на кашкеті — цвіт зорі...
Чує добру насолоду
од копання,

носить воду,
з берега цебром черпає
і вклоняється Сурі.
Ніжить яблуньки і каже:
«Хлопці,

гарне діло наше,
добре з садом вікувать,
бачить цвіт на виднокрузі,
по такій роботі, друзі,
просто гріх не заспівать!..»

Впали сутінки прозорі,
ми співаєм: «Ой, на горі...»,
п'єм джерельної води...
Дощик сіється — здається,
що над нами листя лється,
що на всій землі просторій
молоді шумлять сади.

ПРИСВЯТА

(з Анатоля Кодру)

Ваших доль прихилюсь,
пшеницям величальну заграю
флюярою місяця, що висвітивсь полум'яно,
і, чарований зорями рідного краю,
надихнусь ваших дум,
брате Георге і сестро Іванно!
Так, я трохи втомився,
упала солона роса на чоло,
та при вашій добі — замала моя втома.
Бачу: день гомінливий
прудке розпростер крило,
голоси ваші ловить
на кряжі років крутому.
Полудневою радістю,
дитячістю в золотому брилі
закружляю у танці, зустрівшись із вами,
разом з вітром і чорним вогнем ріллі,
разом з вашою нивою,
брате Георге і сестро Іванно!

І ви змолодісте
і підете теж у танок,
як на доброму святі оранки чи косовиці,
чи на світлому святі родинних думок,
коли хвалить рідня
виноград, кукурудзу
і щедрість пісенну світлиці.
Весілля одлунають
для ваших вродливих дівчат,

а хлопці за вічним плугом
підуть уранці-рано,
і піснею довгої ниви
ваші літа зазвучать,
і гідність ваша озветься,
брате Георге і сестро Іванно!

...І коли вас здолає
тихий селянський сон,
я піду на край світу
шукати джерел прохолоду,
чисті роси зберу
з виноградних прозорих грон,
втамувать вашу спрагу,
ваших рук окропити смагляву вроду.
Так, я трохи втомився —
всі шляхи розступились мені,
і прекрасно, що саме так,
бо серце інакше зав'яне,
і прекрасно, що я вас люблю,
як ці дивні осінні дні,
брате Георге і сестро Іванно!

І коли до земних грудей
припаде молодий мороз,
і з борозен сивим смушком іней зрине,
я сонце, мов щит, нахилю
над безборонністю виноградних лоз,
над вашим корінням і цвітом,
цвітом любові незримим.
Здоров'я і сили вам! —
нива дозріла, і гомонять жнива,
і час прибуває, чекає трудів гаптування...
Є наші руки — і мати-земля жива!
Ваших доль прихилиюсь,
брате Георге і сестро Іванно!

ТЯЖІННЯ

Шугають кольорові авта
чи барви вітру майорять —
прощальні очі космонавта
глибокі й сині, як моря.
В них тоне все — вагоміш вдвічі,
щоб серце, повне відголось,
у невагомості космічній
земним тяжінням пройнялось.
...В прощальну мить земля велика
зірких торкнулася очей,
Вітчизни золота пилінка
йому упала на плече.
Там, в незорім чорнім небі,
де вічні зорі навкруги,
приземлення почнеться з ної,
з її незмірної ваги.

У сутінках тихого саду
стояв мовчазний чоловік
і думав про грозняний вік
у сутінках тихого саду.
І слухав, як літо бриніло
у вітах гінких деревцят,
і листя тулив до лица —
він слухав, як літо бриніло.
І птиці на плечі сідали,
налітані —

з хащ і галяв,
і він непорушно стояв,
бо птиці на плечі сідали.
Він був їм високий-високий,
пропахлий зеленим гіллям,
стривоженим —

з хащ і галяв —
він був їм високий-високий.
Він всім шепотів:

— На добраніч! —.

деревам,

і птицям,

і нам,

він мудрість прощання знав
і всім шепотів:

— На добраніч! —.

*Та десь новий Курчатов
близько.*

А. Кацнельсон

У дворі малята, мов курчата,
схожі-схожі в галасливій грі,
близько десь невпізнаний Курчатов —
як не в цім, то в іншому дворі.

Та у цім, у нашому столітті
і на цій, на сонячній землі
в оченята, широко відкриті,
світ вбирають мрійники малі.

Завмирають на льоту, мов птиці,
в небі казки, в маєві видінь,
чудувань спалахують зірниці —
вісники всесвітніх озарінь.

Дивотворчість завтрашнього світу
десь котигорошком ще гуля...
Чує добрих доль високість світлу
і стоїть на тім чутті земля.

СТАРА ФОРТЕЦЯ

Крик пtiць нічних між кам'яниць дрiмотних
на сиві мури падає... відлуння
гойдається над стiнами німими,
і місяць, мов кривавий ятаган.

Стара фортеця — рана скам'яніла
жорстокої землі середньовіччя —
вже не болить історії... легенди
притлумили, загоїли її.

Вже й неба не кортить похмурих баштам,
вони тяжіють здавненого ґрунту,
занурюються в землю... рівноваги
їм в атомній столітті не дано.

Каміння натомилось наслухати
екскурсії цілоденну колотнечу,
строкатим юрмам дарувать притулок
і гідів запорошені слова.

Давно б фортеця геть розпорошилась,
та щось насниться з давності глухої
і щось примариться на обрії одгаслім —
і молодіє, зойкнувши, вона.

ВЕЧІРНЯ АКВАРЕЛЬ

Після спеки, після втоми —
дума неба пломінка,
в онімінні золотому
тихо ніжиться ріка.
Сік холоне у деревах,
смерк незримо опада,
десь в заблуканих джерелах
молода кишить вода.
І пливуть чуття примарні
над замрією ріки,
що на цій землі, принаймні,
ти живеш віки й віки.
Та впаде одгасле небо,
нагадає ночі тінь,
що один лиш вік у тебе —
палахкий,
 летючий,
 твій!

ДІАЛОГ З ВІЧНИМ
ВОГНЕМ

Я переплив Дніпро —
ніхто не дивувався...
Я ж переплив Дніпро! —
і дивувався сам,—
пручався він, як міг,
і так телесувався,
аж трепетно було
дрімотним небесам.
Ходили хвилі ходором,
крутили
холодні чорторії геть до дна,
і пагорбами чорними крутими
ледь бовваніла тверді далина.
Я плив, як в космосі...
і чув стихій паролі,
од вуст палючі зорі одгортав
і чув: мене приборкують поволі
і течія,
і клятї пута трав.
В'язали руки водорості люто,
щоб канув я..
щоб я навік пропав! —
мов світ підводний щупальцями спрута
мене вже, як свого,
щомить торкав.
Я плив і плив...
Горів на тому боці
яркий вогонь,
він грів мене здаля,

мов хто стояв у вогняній сорочці
і мій двобій з водою надивляв.
До нього я дістався ще не скоро,
задиханий підбіг,

дзвеніла кров...

— Ти хто? —

вогонь спитав мене суворо.

Я усміхнувся:

— Я той, що переплив Дніпро...

Він дрібно затремтів...

він реготався! —

гіркавим димом в очі мої вповз,
він сліз моїх щемливих дошукався
і мовив, аж пройняв мене мороз:

— Тут бій колись лунав за берег правий,
стогнав метал,

Дніпро до дна кипів,
тут батальйони йшли на переправу
крізь дикі хащі вогняних стовпів.
І досі тут живе відлуння бою,
земля громами виповнена вщерть,
тут сто смертей гуло над головою
тих, хто прийняв свою єдину смерть...
І хай тебе погорда не лоскоче,
не жди од мене й тихої хвали —
перед святим лицем тієї ночі
ти просто покупавсь...

Вони — перепливли!

ДІАЛОГ ПРО БЕЗХМАРНУ ПОГОДУ

Моторів рев.
Крицеві нерви міста
аеропорт
одгартував давно...
Живісінький сидить
напроти містер —
таких я бачив
досі лиш в кіно...
Він посміхнувся:
— Москва... Ясна погода...
І я погодивсь:
— Льотна... Хмар нема...
Він на значок кивнув мій:
— Нагорода?
— Значок, — кажу.
І пауза німа.
А по хвилині знову:
— Ви щасливі?
— Еге ж, — кажу, —
по-людському, сповна...
(Крізь темні скельця —
очі палахливі,
а на вустах —
усмішка крижана).
— А може, все ж
чогось не вистачає?
Для щастя повного? —
маскує містер сміх.
— Для повного?

Щоб, значить, без печалі?
Лиш двадцяти мільйонів...
Тільки їх!
— О-о, я вас розумію, розумію! —
він радо за слова мої вхопивсь.—
Це — щиро. Це — по-нашому!
Не смію
надокучати більш...
Еск'юз мі, пліз...*
— Лиш двадцяти мільйонів,—
я продовжив,—
їх, наших, найрідніших, що війна
поглинула...
Мов реквієм, тривожно
звучать їх незабутні імена.
Їх так сьогодні нам не вистачає
для щастя повного...
Є істина одна,
що золото родинної печалі
знецінення, інфляції не зна...
Він спохмурніло зиркнув:
— Пропаганда?
— Лиш інформація, гнівитися дарма...
Він штучно посміхнувся:
— О'кей погода!
І я погодивсь:
— Лютна... Хмар нема.

* Прошу вибачення (англ.).

У зорянім небі зими 1973 року горів примарний профіль комети Когоутека. Грудневої ночі не спав мій сусід. Горе своє німо ошлакував.

Комета подаленіла в безодню космосу, так і не висвітившись на весь свій яр-цвіт. Може, жахнулась глибини горя цього мужнього чоловіка...

В срібнім плащі, з парасолькою
під зореграйним дощем
в темне вікно зазирала.

Мірялась відстань парсеками,
де пролітала — ще
грала космічна заграва.

Пильно дивилась у вічі:
— Ну, мовчазний чоловіче,
стрічі не радий хіба?

Ані кровинки в обличчі,
в кризі зіниць таємниче
тисячолітня лічба.
Дихала сонячним вітром
(очі холодні як!).
Наче вишневим цвітом
одяг засніжений... світом
хвилі котились тремкі...

...Лихо обминуло мою хату,
а в мого сусіда —
неутішне горе...

Доле, людська доле!
Нащо чоловікові так багато? —
він же з сталінградського грому...
Він із вогняної хуртечі такої —
аж нещадно серце звуглено тричі...
Нащо ж його знову племінь торкає,
каменем скорбота гнітить плечі?
І сидить він зібганий —
хлопчик та й годі,
і сиджу я поруч...
треба ж комусь бути!
Тихий зойк годинника —
дзвін струни тугої,
і слова, як порох,
і мовчання люте...
І комета —
в шибку чоло гаряче,
мружить-перемружує холодні очі:
— Чом цей чоловік так страшно плаче,
так безслізно плаче,
аж наче регоче?
— Чи тобі обізвуться, госте, слізно-терпко
слова, що виринають траурно-червоні
з білого паперу,
мов з чорного люстерка:
«Син...
при виконанні...
на кордоні...»
— Що ж є смерть? І що таке кордони?
— Глянь йому в обличчя,
зрозумієш, може,
шепіт в сивій ночі важко-важко тоне:

«Сину мій єдиний...

Тимоше мій, Тимоше...»

На портрет дружини він глянути не сміє:
Немає вже і сина...

Я сам-один, Маріс...»

І комета пильно дивиться із очі,
мружить-перемружує холодні очі:
— А чого тобі журитися, диваче?
В чоловіка горе —

хай собі і плаче...

— Хто тобі, мандрівнице,

таку брехню повідав,

(хай тому злостивцю згіркне і повітря,
хай тому обмовнику і язик одсохне!),
що живем законом — тільки б мені сонце,
хай сусіду лихо, аби мені тихо?..

Я не кличу лиха в свою хату,
але хай воно минає і сусіда! —
світлим цим законом земля моя багата,
цим чуттям родинним днина наша світла...

Я в грудневій ночі скам'янів неначе,
навпіл люте горе поділити хочу...

І комета — в шибку чоло гаряче,
мружить-перемружує холодні очі.

...В срібнім плащі, з парасолькою
під зореграйним дощем
в темне вікно зазірала.

Мірялась відстань парсеками,
де пролітала — ще
грала космічна заграва.

Звесніло,
скоро літу лебедіти,
я знаю —
підростуть за літо діти,
що нині поливають в клумбі квіти,—
рожева квітка радості в очах.

Ти кажеш:

— Скинь рожеві окуляри...
Невже оце рожеві окуляри? —
лиш уявить: Куценків син — школярик,
вчорашнє немовлятко — вже школярик! —
рожева квітка радості в очах.

Розвів руками:

— Правди ніде діти...
— А це ж прекрасно — ніде правди діти! —
на цілім світі правди ніде діти,
нема їй схову... Правда — ось вона:
одплине літо — підуть в школу діти,
в науку, світ по-нашому любити...
Які співзвучні: їхня правда — квіти,
і наша правда — перша сивина!

Одступився світ билин —
 лад пісенний віршів білих...
 І одне мені болить:
 як це — Соловей-розбійник?
 Як це — ніжний чарівник,
 жрець любові голосистий
 і... розбій?

І хтось повік
 має тужно голосити...
 Йду у солов'їний гай,
 де ріка в'є сиву пряжу,
 думаю собі:

нехай
 солов'ї самі розкажуть.
 Мусять знати про своїх
 десь до сотого коліна
 солов'їв і солов'їх —
 древнє предківське коріння.
 ...Темний гай немов горів
 зблиском трелів солов'їних,
 що аж зорі угорі
 як од хмелю соловіли.
 Я сказав:

— Світ молодів,
 ваші співи наслухавши,
 та невже був лиходій,
 лицедій в родині вашій?
 Вщухли миттю солов'ї,

впав у тьму останній виляск,
і на сумніви мої
тишина тремка явилась.
В тій холодній тишині
сивий голос обізався:
«Може, був, а може, ні,
може, нашим лиш назався...
Нам — співати про любов,
про красу землі співати,
про розбійника — не мов! —
нас же чують солов'ята!
Ще повідаю тобі,
приймеш істину чи ні ти —
можна й піснею розбій
ніжним щебетом чинити...»
Дивний голос солов'я
обірвався...

луни щезли...

Наче Муромець Ілля
в мреві ночі —

дуб кремезний...

Стишились вуста мої,
тільки очі ще питали...

Солов'ї, ой солов'ї,
щό мені нащебетали!

МАРЕННЯ ВІЧНОГО ПІЛОТА

Пам'яті А. Екзюпері

Це ти, літаче?

Довго ж ти літав! —
вже крила тобі легітні зомліли,
в зіницях змерзла смуга золота —
кордон пустель й полярної зимівлі.
У чорнім небі спалах твій примарний —
кривава стрічка...

димна висота...

Це ти, літаче?

Голубий комарик,
що зроду-звіку крові не сотав.
Я став землею,

я — планети крихта,
а ти відлунням линеш в небесах,
багряним крепом крила тобі вкрито,
і грім ганяє гами на басах.
Твоє прощальне слово поліглоти
не вивчили,

а в нім нехитра суть:
як просто не вернутися з польоту
і як непросто вічнокрилим бути!
Ти знову наді мною...

і тумани
не заснують твою пекучу тінь,
і чується з надхмар'я:

«Антуа-а-не!» —
і хлопчаки біжать на поклик твій.

ВЕСНЯНИЙ ДІАЛОГ ОЧЕЙ З ПРОЛІСКАМИ

У пралісі
синьо прозріли проліски,
сік у березах дзвеніти почав,
дівчина несла зачаровану провесінь
у потемнілих з кохання очах.

Проліски — очам:

— Вогонь наш холодний,
як зрушений сніг,
ваш племінь тривожний
не можем збагнути,
в яким забутті чи в яким дивнім сні
ми зможемо гаряче так спалахнути?

Очі — проліскам:

— О, ніжні,
ми хочем навчитись у вас
отак незворушно ці дні голубіти,
прийшов бо наш час,
найжорстокіший час! —
нестямно страждати й любити...

...День колесом
дзвінко

у безвість мчав —
у маєвах,

спалахах,

полисках...

Німо проліски заздрили
племінким очам,
гірко очі заздрили
холодним проліскам.

— Що мовиш, буйна зливо,
небеснице щаслива?

Виляски води.

— До крапельки жаждливо
тебе співає нива...

Усміхненість води.

— Скажу, чого щаслива,
шумлива гостя сива,—
тебе позвали: — Йди!
Тебе прохали: — Лийся
на рясноцвіт, на листя,
ще й на гіркі сліди!..
Все можеш обійняти
і силу дати всьому,
ще й полум'ям проїняти
спохмарену пітьму,
і вдатна оновити
чоло землі ясне...
Ні крапельки на вітер,
а лиш на діло все!
— А спробуй й ти звеліти:
ні хвилечки на вітер,
ані слівця на вітер,
інакше й контур літер
геть пилом занесе!

ДІАЛОГ ПРО ПОСТРІЛ

— За що ти вбив пшняка? За вишні! —
він ягодами ласував,
він у зеленому узвишші
дитинно так галасував!
За що ж ти вбив його? За голос?
За безборонність вікову?
Як рану полудню загоїш,
що кров'ю окропив траву?

— Трагедія! Він — імітатор,
і світ на пісню не збіднів,
пісень багато, їм — літати,
крилатіти над майвом днів.
Мізерний, друже, біль... Ні птиці,
ні люди не проймуться ним...

— А що як чорний грім рушниці
навіки сад зробив смутним?!

Гостинний ти, в твоїй світлиці
наїдки на столі стоять,
і у полив'яній тарілці
криваво ягоди горять...

— Чим ти, зимо, сніжне поле
заворюєш?

Ніко́ли

правди в тебе не доб'єшся,
вихором холодним в'єшся,
насторожуєш...

Ти ж не мертва, сніжна зимо,
а жива... Кипить озима
хлорофіловим окропом,
сніг іде нечутним кроком —
біла жалива́...

— Юні сні землі вертаю,
небом вічним та вітрами
заворюю,
ані злакам, ані травам
не була я в білий траур
зловорожою...

Віддих давньої епохи
льодяної... смутку трохи
у моїй душі — прокльон,
непокірне, горде поле
полум'я-смарагду повне —
мій останній полігон.

— В полі іволга сміється,
золотим джерельцем лється —
кришталевий камертон...

— То не іволга, то — вітер
колисає сніжні квіти,
я їх сіяла...

Не рвіть, то мені на віщій сон.

Літній день останній осіяний —
завтра із-за гаю осінь гляне...

— Чим ви зажурилися, Оляно,
тишею чи сизими полями?

— Хіба зажурилась? Просто задумалась,
слухай:

у людей є дитинчата, у птахів є пташенята,
у пшениченьки — зернята...

Все борониться од згину,
сіє промінці малі,

тож у всіх своя дитина,
лиш дитятонька немає у землі...

Може, ми її землята?

Воно й так, земля ж бо — мати...

«Наша мати!» — так казали і мої сини,
полягли в боях жорстоких
ще юнісінькі вони...

Вони наче й коло мене,
коли все навкруг зелене,
та самотньо, земле-нене,
восени...

І лежить мені на серці
тінь задуми, не жури,
кажуть, місяць твій синочок,
твоя кров, малий росточок,
так чого ж він, земле-сестро,
теж далекий, неживий?..

Літній день останній осіяний —
завтра із-за гаю осінь гляне.

«Як ти живеш? Не журишся?» —
питаєш з далнини.

«Так і живу... Журюся», —
кажу у чорну ніч.

«Мене хоч трохи згадуєш?» —
питаєш із весни.

«Забуть тебе не можу», —
відверто зізнаюсь.

«Чого ж ми розпрощалися?» —
твій шепіт, як вогонь.

«А звідки мені знати?» —
кажу у чорну ніч.

Кохання таємниче,
скажи, а ми ж при чім?

Караємося наслідком —
не знаємо причин.

ДАВНЯ ПРИТЧА

Їде Бог на коні
та й плугатаря стрічає:
— Ти чого це величання
не складаєш мені?

Зупинився селянин,
розігнув зомлілу спину:
— Маєш гарну конячину,
але що ти за один?

— Я з ікони зійшов, —
каже Бог на коні.
— То вертай туди ізнов,
а мені ніколи!..

Не зронив словечка злого,
далі борозну повів,—
і на нього, як на бога,
дивився Бог на коні.

**ДЕРЕВО
ОГОЛОШЕНЬ**

Я знаю своє місце в поезії —
 воно тут, при Дніпрі,
 на лівому березі,
 воно тут, при джерелах
 столітніх, цілющих,
 де освідчення юні,
 незабутні цілунки...
 Тут моє місце в поезії!

Так, я знаю своє місце в поезії —
 воно там, на бранному полі,
 у першій шерензі,
 на бранному полі,
 у кривавому полум'ї,
 злими потоми просолене,
 честю од страху замовлене
 на глу́м кулеметній черзі...
 Там моє місце в поезії!

Не кляни мене, враже, міцно-преміцно,
 не сварися здаля:
 — Знай своє місце!
 Я двічі повнолітній,
 досвідом хрест-навхрест обперезаний —
 я знаю своє місце,
 знаю своє місце в поезії!

Ти — фізик, лірику... Народжувач енергій
 непізнаних... Дзвінке нейтрино слова
 в твоїх руках... Вібрує світ елегій...
 Священнодієш — слово діє знову,
 і згасле навіть слово діє знову!
 Ти звуки не розщеплюєш... Сполуки
 їх найтривкіші ти щомить шукаєш,
 і ніжне серце люто обпікаєш,
 жрець істини, суворий жрець науки,
 і не зникаєш, і не виникаєш,
 мов та енергія, що гравітує звуки.
 Не читиво, ні, написане тобою! —
 то формули, де знані ікс та ігрек...
 Та відчуваєш всім єством до болю,
 слів музика потверджує: ти — лірик!

Ось сад першоцвіту... довкола
 гойдаються тіні меткі,
 колишнього райдужні кола
 спіраллю різьбляться мені.
 Довкола все звичне, все вічне:
 од зір — до в'юнкого стебла...
 І зір Леонардо да Вінчі
 крізь будні гучить, мов бджола.
 Робітна пора медозбору
 в саду цім почата ним —
 із мук самозречення, з боргу
 дивам і таїнам земним.

Біля трамвайної колії
 акація сизого кольору,
 пилом доріг припорошена
 сні колисає свої,
 строкатіють оголошення
 на стовбурі сірим її:
 «Міняю... Міняю... Міняю...
 Продаю... Продаю... Продаю...»
 На людній зупинці трамваю
 в тихій задумі стою.
 — Акаціє, що ж ти міняєш,
 акаціє, що продаєш?
 Марку, мовчунку, тримаси
 чи співчуття мого ждеш?
 Добре, акаціє, знаю
 душу безсрібну твою —
 нічого і я не міняю,
 нічого не продаю:
 рідного не міняю,
 святого не продаю —
 Вітчизни, знамен і друзів...
 На тому стояв і стою!
 Розмружився ранок хороший,
 за обрій летить яркій...
 — Дерево оголошень,
 здеру ці клейкі ярлики!
 Наче з самого себе
 афіші чужі здеру —
 чисту під чисте небо,
 сестро, тебе заберу!

СМОЛОСКИН НЕНАВИСТІ

(памфлет)

Не називаю виродків людьми —
добродіїв з кривавими руками,
живих мерців з пліснявими думками,
людей із потойбічної п'янки,—
не називаю виродків людьми!
Не маю вас, панове, за людей,
вас, нищих, розцяцькованих брехнею,
з блюзнірськими зітханнями про «неню»,
з масними лантухами лжеїдей,—
не маю вас, панове, за людей!
Та буду все ж по-людськи говорити,
хоч вас, панове, за людей не маю,—
і серце смолоскином ввись здіймаю,
щоб вас вогнем презирства спопелить,
бо ненависть до вас в мені горить.
...Вас Батьківщина вижбурнула геть,
ви подалися в блюдолизи, в найми,
поклони десь б'єте, аби над нами
од ваших нір звелись наруга й смерть.
Сповзлись, як змії, в чорну твань боліт,
в багні ганьби загрузли геть по вуха,
і нудить жовч петлюрівська сивуха,
вовтузितесь — аж сморід на весь світ.
В очіях — безум і жовтоблакить,
гадючий колір зради і підлоти,
й кривавість злата в присмерку болота,
і духом пекла кишлице кипить.
Сповзались до купи? Добре, що сповзались,

як говорив поет —

до «дної ями»,
до «дної ями» боси з холуями
сповзлися — аж кипить гадюча слизь.
Вас ліпше так накрить, усіх гуртом,
хоч гурт ваш порохнявий і плюгавий
на те лиш здатен, щоб на світ плювати,
а ще — трясти кадилом і хрестом.
Жебрацькі ж душі ваші день трясе,
і, дивлячись на вас, скажу, панове:
— Не українське те, що в одіж мови
підступно рядиться, а вовчу лють несе.
І свідчу нині кров'ю Галана
і совістю — здригнися ж, згряя чорна! —
дивізія «СС-Галичина»
не мала українського нічого.
А мала знак фашистської орди
й повержена в ганебину навіки,
пекли землі її жахні сліди,
та їх вже змили повноводні ріки.
Катівські душі ваші страх трясе,
і повторю вам, миршаві панове:
— Не українське те,
що в одіж мови
підступно рядиться, а тлін в собі несе.
А українське те, що вироста
з чуттів братерства в сяйво пурпурове
й до сонця зводить села і міста,
та вам цього і не збагнуть, панове!
Наш прапор гордо в світі майорить,
того вам і не спиться й не лежиться;
як не рядиться — бачу ваші лица! —
і ненависть до вас в душі горить.

Очима я схожий на матір,
а поглядом — на батька...
Мама про це казала
давно, коли я ще ріс...

Батько з любов'ю дивився
на степ, на шляхи далекі,
на добрі людські обличчя,
на річку, сади і дітей,
а ще він умів не ховати
свій погляд,
дивився прямо,
не нишпорив очима,
не опускав їх додолу...

Як хочу, і справді, уміти
дивитися так, як батько!

Досі мене пильнує
далекий батьковий погляд —
ще з довоєнних літ...
Може, моїми очима
він крізь сліпий чорнозем
дивиться не надивиться
на цей неповторний світ?..

Не люблю я півшепотів:

лиш тобі одному...»
«Більше нікому,

Це чого лиш мені?
По якому такому лихому закону
маю цербером бути чужій таїні?
Чую серцем:

такі сповідання підступні,
може, навіть підсудне це змовництво двох,
щоб лишати для інших півправди, півсуті
своїх радощів,

прикрощів,
дум і тривоги...

Завімію...

За мною,
немов за стіною,
причаїться довірена вість —
застеріг! —
та чи схоче опісля і знатись зі мною
щонайвища відвертість —
для всіх?

СПОМИН
ПРО ЛУКОМОР'Я

Нілу Гілевичу

Черемха лагідно сніжілась,
летів за вітром тихий цвіт...
Лукомльське озеро дивилось
блакитним зором нам услід.
Спасибі, озеро...

за тишу,
і хвиль досвітніх синь-вогонь,
на спомин що тобі залишу,
окрім освідчення свого?
Спасибі, озеро...

за сяйво,
що ніжно в серці понесу,
і за красу-зорю русяву,
небесну,

неземну красу!
За сонце, що вклонилось низько
безсонню нашому й тобі,
за окунів сріблясту низку
спасибі, хвилі голубі!

І за качок, що пролетіли
над головами в комиші,
за силу, що влилась у тіло,
і за світання у душі.

Така зорінь в душі у мене,
чуття лункі, мов солов'ї,
бо ще ж природа не умерла,
ще юна й чиста кров її.

Спасибі озеро...

за віру

в погожий день, пригожий час,
спасибі за сузір'я Ліри,
що до пісень скликає нас.
Спасибі, озеро...

Я знаю
твої таїни в глибині,
в твоєму зорі я щезаю,
а ти не щезнеш у мені.
Ще буде снитися:

луки, море
грайливої, як сміх, води...
Лукомль, неначе Лукомор'я,
свічадом казки — назавжди!

не мав з нього пера-пуху
ні один мисливець.
Гострий вітер пив товариш
зсудомленим ротом,
голос чув:

«Чом душу раниш
цим скаженим шротом?
І нема в душі відчаю,
і не чуєш болю?
Він же тебе розлучає
із самим собою...»

Відчув серце мій товариш,
мов зранену птицю,
простогнав:

«Ну от і маєш!» —
та й втопив рушницю...

Прихований верболозом
човен колихався,
летів крижень над озером,
тихо усміхався...

КАДР
ЗАРУБІЖНОЇ
ТЕЛЕХРОНІКИ

Я одсахнувся телеекрану:
клекітний вал океан котив —
з виру шаленого океану
викинулось на берег стадо китів.
Борсались на суші велетенські туші,
вітер ковтали спраглі роти,
осліплі од болю, ридали кити:
— Рятуйте ваші душі!
Ваші! Власні! —
бо нам все одно,
вік наш, мов камінь,
у прірву канув,
ми — самогубці, упали на дно
вашого дивного океану.
Катує нас люто це дно золоте,
піском бенкетуєм! —
аби вже не знати,
який він на смак,
коктейль ДДТ, гексахлорану і нафти...
Люди ладнали канати —
тягти
в рідну стихію
бевзів пропащих,
та відчайдушно пручались кити
з піском і камінням у пащах!
Пружинилось
вусом китовим
на суші:
— Рятуйте ваші душі!..

Соромлюсь
 перед незрячим
 за очі свої,
 повні сонця,
 безрукого стрівши,
 не знаю,
 де руки подіти свої,
 не обжену безногого —
 боюсь: йому боляче стане,
 услід мені
 скрипнуть милиці,
 що я —
 прудкіший страждання...

Перед людською бідою
 власне благополуччя
 карикатурно нікчемне:
 камінь зажури на душу.
 Щастя — як місяць щербатий
 поруч чужого горя...
 А що ж моє співстраждання? —
 невже лиш хвилиний сором
 за те, що мені таланить?

Треба бути принаймні богом,
 щоб дивитись на горе байдужо,
 та я, на щастя, людина...

I.

Є такі, що і дивно, і чудно:
марнославства спізнавши полон,
всьому заздять — од пишності чуба
аж до пишності похорон.

А про мене усі ті пишноти
хай той заздрісник сліпо гребе,
і труною із щирого злота
хай навек заспокоїть себе!

II.

Він так живе — як вуж пливе:
граційно, спритно, тихо:
де треба — хвилі хвацько рве,
де треба — і не диха...

Голівка чемна... вчений муж,
чеснотам всіх повчає...
Але скажіть мені, чому ж,
що він живе, як ситий вуж,
ніхто не помічає?

Втішають: «Вище будь образи,
наплюй... не варто!» —
'кий там біс! —
щоб вище я ставав щоразу,
вже б, мабуть, до небес доріс.
Атож, не можу бути вище! —
поставлю чисто все на кін,
аби образи батожиче
чимдуж не цвяхало навкіл.

Великодушним будь не просто,
приходить цей талант не враз,
і не до тих, хто свого зросту
дійшов по сходинках образ...

Летить бджола... крильцята рве прозорі —
її серце люто вжалив гербіцид,
летить вона наосліп, наче світ
перевернувся в її тужливім зорі,
все згадує той ярий медоцвіт,
що став їй за трутизну, бідолашній,
та ж пив його сто літ бджолиний рід
і навіть рід джамелиний патріарший!
Що ж сталося? В яким ховать хітині
крихтину серця на годину злу?
Лежить бджола незрушно при росині,
схопивши в лапки голову малу...

ПРИТЧА
ПРО БЛУДНОГО СИНА

Батько сину казав іронічно:
— З твоїм розумом ти далеко підеш...

І він пішов далеко,
і не вертався довго,
і смутилися батько і ненька.

Батько неньці казав журливо:
— З його розумом він не вернеться...

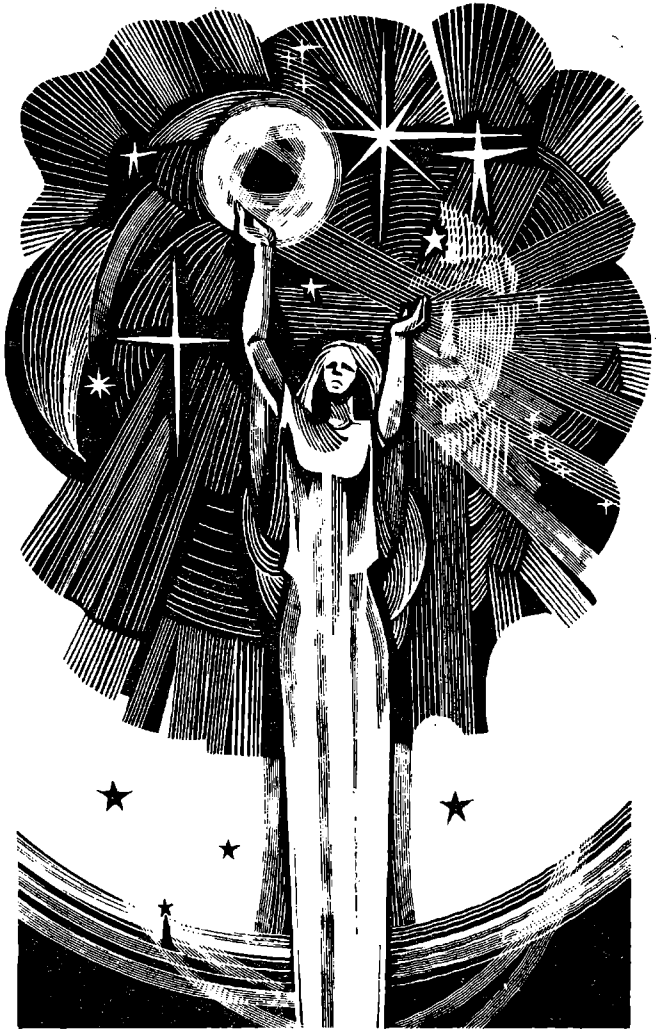
А він вернувся,
мовчазний і змарнілий,
із сльозою в очах стуманілих.

Батько сина питав з докором:
— Де ж ти був, нерозумний сину?

Син руками розвів,
що сягали шляхів блукання,
важко голову похилив,
притуливши правицю до серця...

Кажуть у нас відтоді:
— Блудний син
шука розуму серцю...

Ніжносте моя сніжної чистоти,
 тінь твоя — то я, біль моя — то ти.
 Свіжосте моя, світлосте гіркоти! —
 штормові моря злої доброти.
 Вірносте очей, світ мій освяти,
 грішний вир ночей безвість одкоти,
 радосте моя, райдуго журби! —
 неба немовля бавлять голуби...
 Пам'яте моя, птахо самоти! —
 всніжена земля, спалені мости...
 Тінь твоя — то я, біль моя — то ти,
 ніжносте моя сніжної чистоти,
 ніжносте моя сніжної чистоти...

* * *

А небо вже тужить пташиним крилом,
 а вже пропливли журавлі над Дніпром,
 і світиться в травах холодна роса,
 і в любих очах — вереснева краса.
 Кохана, ти чуєш, як птиці летять? —
 їх плач даленіє ключами заклять
 за гори далекі, за сині моря —
 це осінь, кохана, це осінь моя.
 Далека була, та близька вже, як ти,
 і маю обох вас в душі берегти...
 Кохана, є радощам міра й число
 і осені тихе пташине крило...

Він був дивак, він якимось жив осібно,
нічого ні від кого не жадав,
вже йому скроні висвітлювались срібно,
жував годинник дні його жадібно,
та він банкет той мирно споглядав.

Йому казали: «Бісер мечуть дрібно,
марнота слів душі не потрясе,
та ти заходь, бо, може, що потрібно...»
А він зітхав: «А що мені потрібно? —
ви любите мене — оце і все!»
— Та як це так — нічого не потрібно? —
у затінку, гляди, й життя майне...
— Повірте, що нічого не потрібно,
крім відчуття: ви любите мене...
...У тихім сні він чув суворий голос:
«Прокинься, воскреси забуту гордість,
любов'ю й смерть саму перемагають,
за неї платять дорого — життям!
Її не просять слізною, не благають,
любов'ю нагороджують, затям!..»

На ранок він щемливий сумнів втішив,
примарливе видіння погасив:
«То був не я... То, мабуть, був хтось інший —
любові я ніколи не просив,
любові я ніколи
не просив... любові
я ніколи не просив...»

Ти ж бо заповів нам час радіти,
бо життя однісіньке у нас...
Де ж мені, друже, сльози свої діти,
щоб не засмутити мужній твій Донбас?
Я кажу: немає смерті для поета,
заклинаю вперто: смерті нема...

...Тужить фіолетова вечора флейта,
біля териконів — пільма...
Прощавай!

Час жити і час умирати
кожному означений співом сурм...
Лиш грудної клітки білі грати
твое серце зрушило до часу!
Тужить фіолетова вечора флейта...
Прощавай, поете!

І прости мій сум...

НЕБО

Антисвітів розшукувать не треба
чи десь ловить їх мерехтливий слід...
над нами споконвічне диво неба —
воно і є реальний антисвіт.
Цвінуть блакиттю мовчазні глибини,
а просторінь! —

ні стің, ані речей...

Туди і наш останній подих лине,
і подив ледь розплющених очей.

Річко легенд, засвіти усі лілії білі,
їх пречистий вогонь понеси у світанні краї,
зачаруй мої дні, щоб так прудко не бігли,
наче хвилі джерельні твої!

...Поле там половіє,
поливів гіркий чад,
де з тобою, Сергію,
ми любили дівчат.

Де стежинки-співанки
до захмілля весни,
а у Катрі-веснянки
заціловані сні.

Як у тої у Катрі
світком зоряних стріч,
мов ікона у хаті,—
куїнджівська ніч.

Місяць срібен світанний
цвів словам-віщунам:
— Підем батька питаєм,
чи любитися нам...

І вела за собою
в літеплинь берегів,
де Дніпро голубою
мигавицею млів.

— Батьку, ночі медово
вуста мої п'ють,
батьку, хочеться довго
коханою бути,
і гріха в тім не бачу,
бо справді люблю,
одведи колись, батьку,
трутизну жало!..

Говорив нам Славутич,
в тайну доль заглядав:
— Щонайгірше забутись
в частоті сповідань,
щонайзліше згубитись
в лукавій душі,
а любитись — любітись,
як серця не чужі..

Давне-давне — полинне,
вогонь давнини,
тільки пісня прилине
темним зойком луни:

— Чорнявий човняре,
де ж ті береги,
де б ми ночі чари
навік зберегли?

Ти не ікона...
зовсім не ікона,
твого обличчя сонце —
найясніше, несхмарене,
без лицемірних німбів,
бо грішна ти,
як всі земні жінки,
якщо любов — це гріх,
то ти — богиня
поміж всіх грішниць
з чистими очима,
та не приймаєш жодної молитви,
крім визнання ганьби
забуть тебе,
злостивці ходять поруч
так спокійно,
ти все прощаєш,
бо — великодушна,
бо звикла до кружляння
злих догадок,
до вирування вигадок сліпих,
якщо любов — страждання,
ти — богиня
поміж всіх страдниць
з гордими очима...
Ти не ікона...
зовсім не ікона,
хоч і свята,
як всі земні жінки.

На дорозі німій
 падолист догоряє і гасне,
 її тіло туге
 вже не світиться небу вночі,
 є у ній, мовчазній,
 щось жіночно-прекрасне —
 може, радощі зустрічі,
 може, розлуки плачі.
 Шлях — це мужність, це — муж...
 А дорога — це ніжність,
 це — жінка...
 Друже, видом змарнілим її не гордуй! —
 в книзі долі її
 є для тебе утішна сторінка:
 одвести на край світу
 зневіру твою чи біду.
 І вернутися знов,
 і одгаслим вогнем соломи
 сповідатися в чорних порожніх полях:
 «Не самотня я, ні!
 Уночі, коли серце холоне,
 до мого узголів'я
 Чумацький схиляється шлях».

ФОТОКАРТКА

Стаю сентиментальніший з літами,
розчуленіший,
чуйніший стаю...

Овіяний ревучими вітрами,
вже і сльози німої

не втаю:

Ось фотокартка...

Давніх друзів бачу:

ще всі юнісінькі,

ще зовсім хлопчачки...

В їх усмішках
ловлю сльозу гарячу,
що аж тепер озвалась,
крізь роки.

Срібно спалахнула в чорнім небі
блискавки

 гримуча змія —
лютим болем випалених нервів
зойкнула
ужалена земля.

Що там буде, як світання зблимне,
як подаленіє

 геть

 гроза? —

чи цятинка болю
на стеблині,
а чи шлаку

 смоляна сльоза?

Шепочу тряскій небесній стелі,
щоб сховала мигавиці злі,
щоб не впало зернятко пустелі
в чисте лоно матері-землі.

ЯБЛУКА НАРОДИЛИСЬ

Наче нічого й не сталося,
у світі
ніщо не змінилось:
яблуня одквітувалась —
яблука народились.
Яблука народились
матері-яблуні любі...
Сонячно вся зашарілась:
«Люлечки,
люлечки,
люлі...»

Сива земля
на орбіті
мовби на мить
зупинилась —

сама ж бо колись
в зорецвіті,
мов яблуко,
народилась...

ПІСНЯ
ДЗВІНКОГО ДНЯ

А. Абдулрагімову

Хилиться та й хилиться
день дзвінкий до вечора,
вже й гарячий полудень
близько так,
близько так...
А хотілось вічного
віку молодечого —
неба неозорого
в блискітках,
в блискітках...
Доброго жадалося,
сонячного ждалося,
думалось-гадалося:
біль силіве,
тінь спліве...
А журба із радістю
міцно зав'язалися,
що ніяка сила їх
не порве, не порве...
Думи прилітають знов
з обрію лелечого,
віку молодечого
сила йде,
сила йде...
Це ж не так і мало нам —
цілий день до вечора,
це ж не так і мало —
цілий день,
цілий день!

ОДА ТЕПЛУ

Ми так радіємо теплу,
як змучить нас
незрушність криги,
як серцю схочеться
відлиги,—
ми ледь не молимося
теплу!
Ні, ми не з глини,
не розкиснем,
яка б там хвища не була! —
та все ж,
як крига душу стисне,—
людського хочеться тепла.
І доки кров
пульсує в скроні,
природі віддаю хвалу,
що ми з колиски —
теплокровні,
що ми — радіємо теплу!

АКВАРЕЛЬ
БАБИНОГО ЛІТА

По осінніх по городах
тихо, порожньо — погода
золота, простоволоса,
ще й хмільнюща, як вино.
Птичий ярмарок останній
став над ягодами глоду,
тче в яру ошатна осінь
з павутиння полотна.
По осінніх по городах
пахне кропом і огуддям,
поховався по коморах городяний народ.
Тихо, порожньо —
погоди золотий небоворот.
По осінніх по городах
тонуть в тіні в шелестінні,
та ще кози на осонні заворожені стоять.
І щось ходить непомітно
по осінніх по городах —
чи вітрів далекий холод,
чи турботи, чи клопоти,
а чи пахощі троянд?
Ходять, ходять по городах,
по стежинах по козиних
сизі-сизі, полохливі, як турмани, тумані...
Красна осене, князівно,
звідкіля ця пишна врода,
ці живлющі древні хвилі
земної глибини?
По осінніх по городах тихо, порожньо...

Тихо як над цілою землею! —
падолист затявся одпалать...
Тихий океан сльози твоєї
за життя мені не подолать.
Не дістатись берега надії,
що забудеш мить гіркотну знов...
Діє слово! Так безжально діє,
коли ним зневажена любов!
Дивна зірка покотилась зимно...
Будь я проклят, будь я окаян,
як не подолаю ту сльозину —
мій жорстокий тихий океан!

Кличу тебе — не докличуся,
гукаю — не догукаюся,
люблена — неодлюблена,
гублена, та не згублена,
весно моя!

Ти з холоднечі дзеркала —
з давності літ —
світишся дивною зіркою,
торкнуса — пекучий лід!

В любові святій возвеличуся
над смутком, яким караюся...
Кличу тебе — не докличуся,
гукаю — не догукаюся,
кликана-перекликана
серця німими скриками,
весно моя!

І ти, і я — дві сповіді...
Віднині
не буде так святково, як тепер...
І ти, і я — дитинно безневинні
за почуття спізнілості терпке.
Ми віримо — і ти, і я...
Словами
блукає сподівань свавільний струм,
і ти, і я в освідченні сховали
самум самотніх душ —
пекучий сум.
І ти, і я — антисвіти...
Між нами
немає меж...
О неповторна мить!
Квітневий день обійме нас піснями
і прошумить...
Як повинь прошумить!

ПРИТЧА НОЧІ

Ліс — корчмар хмільної тиші —
голубу зорю вечірню
знадив вроду святкувати:
— Розкошуй, вишневогуба!

Гостювала в нього любо
на пахкій постелі листя,
в чарі місяця прозорій
зчервонілася вишнівка.

На світанні на галяві
лиш холодний вітер м'яти
та ще маєво зелене
незбагненного шептання...

Цю тобі повідав притчу,
щоб одважилась на ніжність...

Таїною ночі горда
до нелюбого вернулась...

ЛЮДЯНЕ ЗАКЛИНАННЯ

Буде той день, як не стане мене,
перший той день, як не буде мене,
світ буде гамірний, світ не засне,
тільки у ньому не буде мене.

Буде мовчання мені кам'яне,
буде останнє клечання земне...
Що світу з того? — не буде мене...
Дивно мені лиш: не буде мене...

Серце одне не забуде мене,
очі одні не забудуть мене —
може, й забудуть — журба промайне,
хай і забудуть! — не буде ж мене.

Прийде той день, як не стане мене,
згасне мій світ, як не стане мене...
Сонце, лий щедро вино вогняне
в душу сьогодні — не стане ж мене!..

Спасибі, доле,
за всі мої літа,
квіткове поле
не одцвіта...
Спасибі, земле,
спасибі, нене,
що добра доля була у мене!
Я знав кохання
весняний первоцвіт
і знав прощання
жорстокий слід.
Спасибі, земле,
спасибі, нене,
що те кохання було у мене!
На виднокрузі
цвітуть ясні вогні,
незрадні друзі
всі при мені.
Спасибі, земле,
спасибі, нене,
що справжні друзі були у мене!
Я народився,
щоб в ріднім жити краю,
і не журився,
як цвіт в маю.
Спасибі, земле,
спасибі, нене,
що Батьківщина
безсмертна в мене!

ЗМІСТ

	«Пізнаю гострий смак життя...»	3
КЛИЧНЕ РЕЧЕННЯ	Ленін і Україна (ораторія-пролог)	7
	Квітнева новела	10
	Кличне речення	12
	Мемуарна сторінка	13
	Спомин Вятки. Дідусь Тепло	14
	Гончар промовляє в ООН	16
	Білорусія. Меморіал «Прорив»	17
	Плач Попелюшки	17
	Монолог з вічності	18
	Удовина балада	26
	Балада про червоне кружальце	27
	Балада неподоланості	29
	Честь яблуневого цвіту	31
	Балада про останній жарт	32
	«Коли над степом мла спадає...»	33
	Ода натомленим рукам	34
	Бджола на робочій долоні	36
	Голос Брянки	38
	Балада про срібну птицю	40
	«Над усі найсвятіші святині...»	42
	Зима (з Миколи Палькіна)	43
Балада професійного болю	47	
Град	49	
Балада про сади	50	
Присвята (з Анатолія Кодру)	52	
Тяжіння	54	
«У сутінках тихого саду...»	55	
«У дворі малята, мов курчата...»	56	
Стара фортеця	57	
Вечірня акварель	58	
ДІАЛОГИ	Діалог з Вічним вогнем	61
	Діалог про безхмарну погоду	63

Діалог з кометою	65
Літній діалог	68
Розмова з солов'ями	69
Марення вічного пілота	71
Весняний діалог очей з пролісками	72
Діалог із зливою	73
Діалог про постріл	74
Діалог із зимою	75
Осіній діалог	76
«Як ти живеш? Не журишся?..»	77
Давня притча	78

ДЕРЕВО ОГОЛОШЕНЬ

«Я знаю своє місце в поезії...»	81
«Ти — фізик, лірику...»	82
«Ось сад першоцвіту...»	82
Дерево оголошень	83
Смолоскип ненависті (памфлет)	84
«Очима я схожий на матір...»	86
«Не люблю я півшепотів...»	87
Спомин про Лукомор'я	88
Дума про рушницю-розлучницю	90
Кадр зарубіжної телехроніки	92
«Соромлюсь перед незрячим...»	93
Мікропамфлети	94
«Я люблю колисання зелених віт...»	95
«Втішають: «Вище будь образи...»	96
Якось ополудні	97
Притча про блудного сина	98

ГОЛУБИНА ПОШТА

Телеграма ніжності	101
«А небо вже тужить пташиним крилом...»	101
Притча про любов	102
Прощання	103
Небо	105
Дніпро віщий	106
Полинний вечір	108
Малювати тебе	109
Думати про тебе	110
«На дорозі німій...»	111
Фотокартка	112

«Срібно спалахнула в чорнім небі...»	113
Яблука народились	114
Пісня дзвінкого дня	115
Ода теплу	116
Акварель бабиного літа	117
«Тихо як над цілою землею!..»	118
«Кличу тебе — не докличуся...»	119
«І ти, і я — дві сповіді...»	120
Притча ночі	121
Людяне заклинання	122
«Спасибі, доле...»	123

ВИКТОР
ФЕДОРОВИЧ
КОРЖ

Редактор В. В. Левченко
Художник А. П. Дерев'янюк
Художній редактор
В. І. Хворост
Технічний редактор
В. С. Зріла
Коректор А. Ф. Мевшина

ГЛАЗА
ДОБРОЙ СУДЬБИ

Стихи
Издательство «Промінь»
(На українском языке)

Информ. бланк № 297

Здано на складання 26.06.78. Підписано до друку
18.08.78. БТ 21267. Формат 70×90¹/₃₂. Папір друк. № 1.
Гарнітура звичайна нова. Друк високий. Ум. друк.
арк. 4.68. Обл.-вид. арк. 4.272. Тираж 4000 прим.
Зам. № 206. Ціна 85 к.

Видавництво «Промінь», 320070, Дніпропетровськ-70,
просп. К. Маркса, 60.

Обласна книжкова друкарня Дніпропетровського об-
ласного управління у справах видавництв, поліграфії
і книжкової торгівлі, 320091, Дніпропетровськ-91,
вул. Горького, 20.

Корж В.

К66 **Очі доброї долі: Поезії.— Дніпропетровськ: Промінь, 1978. С.— 126 с., іл.**

Любов до життя в усій розмаїтості відтінків, до рідної землі, щастя труда і творчості складає пафос нової книги поезій Віктора Коржа. Ліричний герой її— людина доброї долі, яка цінує не присмак, а справжній смак життя.

К $\frac{70403-057}{M219(04)-78}$ 61-78

У2